

Komission tiedonanto luontohyvityksiä koskevasta etenemissuunnitelmasta

Kokous

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 7.7.2025 tiedonannon luontohyvityksiä koskevasta etenemissuunnitelmasta (COM(2025) 374 final). Etenemissuunnitelmassa esitetään erilaisia toimenpiteitä luontohyvitysmarkkinoiden kehittämiseksi EU:ssa vuosille 2025–2027. Tiedonannon mukaan komission tarkoituksena on tiedonannossa esitettyjen toimenpiteiden pohjalta arvioida, millaisia jatkotoimia EU-tasolla jatkossa tarvitaan. Komissio perustaa laaja-alaisen luontohyvityksiä käsittelevän asiantuntijatyöryhmän, jonka työ käynnistyy vuoden 2025 loppuun mennessä.

Suomen kanta

Suomi pitää tervetulleena komission tiedonantoa luontohyvityksiä koskevasta etenemissuunnitelmasta. Suomi pitää tärkeänä, että luontohyvitysten kehittämisessä edetään laajassa yhteistyössä, tieteellisesti perustellusti, läpinäkyvästi ja vapaaehtoisuuteen pohjaten.

Suomi katsoo, että luontohyvitykset voivat olla keskeinen väline yksityisten luonnon kannalta positiivisten investointien lisäämisessä. Julkista rahoitusta on käytettävissä rajallisesti, joten luonnonarvomarkkinoille ja ennallistamistoimiin tulisi pystyä ohjaamaan myös markkinaehtoisia investointeja. Ne voivat samalla tarjota muun muassa maanomistajille uuden ansaintalähteen ja luoda uutta liiketoimintaa.

Suomi pitää tärkeänä sertifiointin ja luontohyvitysten perustamista tieteellisesti todennettaviin mittareihin ja tutkimukseen perustuviin standardeihin, riippumattomaan seurantaan, avoimuuteen sekä luotettavaan ja selkeään hallinnolliseen kehykseen. Luontohyvitysten tulisi olla toimijoiden näkökulmasta toteuttamiskelpoisia, jotta niitä voidaan laajamittaisesti hyödyntää.

Suomi kannattaa laaja-alaista yhteistyötä eri sidosryhmien, kansainvälisten toimijoiden sekä EU:n ja sen jäsenvaltioiden välillä järjestelmän kehittämisessä, jäsenvaltioiden aktiivista roolia asiantuntijaryhmässä ja pilottiluonteisten rahoitusmekanismien käyttöönottoa. Komission ehdotus julkisesta siemenrahoituksesta on kannatettava. Suomi korostaa, että pilottiluonteiset hankkeet ja siemenrahoitus tulisi rahoittaa EU-budjetissa jo olemassa olevin määrärahoihin. Suomen tavoitteena on osallistua aktiivisesti EU-tason järjestelmän kehittämiseen.

Suomi pitää tärkeänä, että jatkotyössä selvitetään, miten luontoyksiköiden kysyntää ja tarjontaa voidaan edistää tasapainoisesti. Markkinoiden käynnistyminen voi edellyttää esimerkiksi välittäjäorganisaatioita sekä luonnonhoitotoimia suunnittelevia tahoja. Suomi on halukas pilotoimaan tällaisten käytännöllisten markkinaratkaisujen kehittämistä kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen edistämiseksi.

Suomi pitää tärkeänä, että luontohyvitysjärjestelmän kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomiota pienten ja keskisuurten yritysten sekä maanomistajien toimintaedellytyksiin. Luonnonarvomarkkinoiden tulisi voida mahdollistaa suojelua, ennallistamista, luonnonhoitoa sekä muuta taloudellista toimintaa. Suomi yhtyy komission näkemykseen, että luonnon monimuotoisuutta ja luontoa koskevilla rahoitusvälineistöillä voidaan myös vahvistaa biotaloutta.

Suomi korostaa lieventämishierarkian, jonka mukaan haittoja luonnolle on ensisijaisesti vältettävä, sen jälkeen minimoitava ja vasta viimesijaisena keinona toteuttaa hyvittäviä toimenpiteitä, noudattamisen tärkeyttä luontohyvitysmarkkinoilla. Kuten tiedonannossakin todetaan, luontohyvitykset tarkoittavat luonnon kannalta suotuisia toimia, jotka menevät pidemmälle kuin lakisääteiset velvoitteet ja pakollinen lieventämishierarkia. Samoin on tärkeää, että huomioidaan luonnon monimuotoisuuden paikallinen luonne ja paikalliset erityispiirteet. Suomi ei katso EU:n sisällä luonnonarvojen vaihdantaa mahdolliseksi siinä tarkoituksessa, että luonnolle aiheutuvaa haittaa voisi korvata toisaalla tehtävin toimin.

Suomi suhtautuu varauksella ennen aikaiseen hiili- ja luontohyvitysmarkkinoiden yhdistämiseen. Hiilimarkkinoilta saatuja oppeja voidaan hyödyntää luonnonarvomarkkinoiden kehittämisessä. Yhdistäminen edellyttää vielä huomattavasti lisää tutkimustietoa tukeen.

On tärkeää, että EU-tason työssä otetaan huomioon kansallisesti jo tehty kehittämistyö ja EU-tason toimet tukevat ja täydentävät kansallisten järjestelmien kehittämistä. Myös hallinnollisen taakan lisääntymistä tulisi välttää. Komission ehdotuksessa ei yksilöidä, miten kansalliset järjestelmät sovitettaisiin yhteen EU-tason kehyksen kanssa, mutta Suomi pitää tärkeänä, että kansallista luontohyvitysjärjestelmää voidaan jatkossakin hyödyntää.

Suomi pitää tärkeänä, että luonnonarvomarkkinoita kehitettäessä huomioidaan myös vaikutukset turvallisuudelle ja huoltovarmuudelle.

Pääasiallinen sisältö

Komission tiedonanto esittelee luontohyvityksiä koskevan etenemissuunnitelman, jonka tavoitteena on täydentää luontokadon pysäyttämiseen riittämätöntä niin EU:n kuin kansallista julkista rahoitusta tukemalla laadukkaiden luontohyvitysyksiköiden kehittämistä. Pyrkimyksenä on täydentää luontorahoituksen eri lähteitä, kuten julkista rahoitusta, tukemalla sellaisten luotettavien välineiden – luontohyvitysten – kehittämistä, jotka muuttavat luontoinvestoinnit luotettavaksi arvoa muodostavaksi tekijäksi. Tiedonannossa nostetaan esiin esimerkkejä EU:ssa ja sen ulkopuolella jo käyttöön otetuista luontohyvityksiä koskevista aloitteista. EU:ssa Ranska on ottanut käyttöön järjestelmän, joka perustuu luonnon kompensatio-, ennallistamis- ja villiinnyttämiskohteiden luomiseen, Irlanti on suunnitellut vapaaehtoisen rahoitusjärjestelmän turvemaiden ennallistamista varten ja Suomi on ottanut hiljattain käyttöön vapaaehtoisen ekologista kompensatiota koskevan järjestelmän.

Etenemissuunnitelmassa korostetaan, että jäsenvaltiot voisivat käyttää luontohyvityksiä ennallistamisasetuksen kansallisten tavoitteiden ja velvoitteiden toimeenpanon rahoittamiseen.

Luontohyvitysten määritelmä ja tarkoitus

Tiedonannon mukaan luontohyvitykset ovat sertifioituja, mitattavia ja todennettavia yksiköitä, jotka edustavat luonnon kannalta suotuisia toimenpiteitä, kuten ekosysteemien ennallistamista, suojelua tai hoitoa. Ne voivat toimia markkinaehtoisina välineinä, joilla yksityiset toimijat voivat osoittaa ympäristövastuullisuuttaan ja samalla rahoittaa luonnon monimuotoisuutta edistäviä toimia.

Luontohyvitysten rooli julkisen ja yksityisen rahoituksen täydentäjänä

Komissio korostaa, että julkinen rahoitus ei yksin riitä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Tiekartassa ehdotetaan luontohyvitysten käyttöönottoa yksityisen rahoituksen kanavoimiseksi luonnon ennallistamiseen. Julkista siemenrahoitusta ja EU-tason pilotti-hankkeita suunnitellaan markkinoiden käynnistämiseksi.

Etenemissuunnitelmassa korostetaan maanviljelijöiden, metsän- ja maanomistajien, kalastajien, meri- ja makean veden ekosysteemien käyttäjien, suojelualueiden hoitajien ja paikallisyhteisöjen roolia luontoa edistävien toimien toteuttamisessa ja luontoon liittyvän strategisen taloudellisen voimavaran säilyttämisessä ja parantamisessa. Luontohyvitysmarkkinoiden kautta he voisivat saada korvauksen luonnon, ja yritysten hyväksi tekevästä työstä ja edistää siirtymistä luontoon kohdistuvien vahinkojen rajoittamisesta luontokadon kehityksen aktiiviseen kääntämiseen.

Sertifioinnin periaatteet ja hallintomallit

Komission tiedonannon mukaan luontohyvitysten uskottavuus perustuu riippumattomaan sertifointiin, tieteellisiin mittareihin ja läpinäkyvään rekisteröintiin. Komission mukaan

avoimuuden varmistamiseksi, eturistiriitojen välttämiseksi sekä viherpesun ja kaksinker-
taisen laskennan estämiseksi on asetettava tiukat kriteerit ja periaatteet. Keskeistä on
myös erottaa hankkeen toteuttajien, varmentajien ja rekisterinpitäjien roolit, jotta järjes-
telmän luotettavuus ja markkinoiden luottamus säilyy.

Etenemissuunnitelmassa korostetaan luontohyvitysmarkkinoiden uskottavuuden edellyt-
tävän vankkoja hallintopuitteita eli selkeitä sääntöjä koskien omistusta, rekisteröintiä, hy-
vitysten siirtoa, riippumatonta todentamista sekä luontoa edistävän toiminnan epäonnis-
tumiseen tai peruuttamiseen liittyviä vastuita. Ilman selkeitä sääntöjä toimintaan liittyisi
epävarmuutta ja riskejä, jotka heikentäisivät markkinoiden luotettavuutta.

Hiilimarkkinoiden kokemusten hyödyntäminen

Komission luontohyvityksiä koskevassa etenemissuunnitelmassa viitataan sekä mahdolli-
suuksien että haasteiden osalta vapaaehtoisista hiilimarkkinoista saatuihin kokemuksiin.
Komissio katsoo, että vahvana pysynyt kysyntä ympäristöllisesti ja yhteisöllisesti laaduk-
kaille hillintätoimille osoittaa sen tärkeyttä, että varhaisessa vaiheessa myös luontohyvi-
tysmarkkinoille luodaan vahva perusta asettamalla etusijalle kunnianhimoiset ja tieteelli-
sesti tiukat standardit, riippumaton seuranta, selkeät periaatteet yksiköiden käytölle ja
niistä esitettävälle väitteille sekä luotettava hallinto maineriskien ehkäisemiseksi.

Euroopan unioni antoi vuonna 2024 asetuksen (EU) 2024/3012 pysyvää hiilenpoistoa,
hiiliviljelyä ja hiilen varastointia tuotteisiin koskevasta unionin sertifiointikehyksen pe-
rustamisesta ja asetus tuli voimaan 26.12.2024. Asetuksen tavoitteena on kannustaa
maanomistajia ja teollisuutta innovatiivisten ratkaisujen käyttöön hiilidioksidin talteen-
otossa, kierrätyksessä ja varastoinnissa sekä varmistaa hiilenpoistojen kestävyys ja kor-
kea laatu. Asetuksella luodaan puitteet asetuksen soveltamisalaan kuuluvien hillintätulos-
ten lisäisyyden, pysyvyyden, kestävyys ja muiden hillintätuloksiin liittyvien tunnistet-
tujen haasteiden yhteismitalliselle käsittelylle Euroopan unionissa ja siten pohja EU:n
sisäiselle vapaaehtoiselle hiilimarkkinalle. Vapaaehtoisille hiilimarkkinoille luotuja puit-
teita voidaan hyödyntää luontohyvitysmarkkinoiden kehittämisessä ja helpottaa alkuvai-
heen edistymistä ja politiikan yhdenmukaisuutta sekä minimoida hallinnollinen rasite

Seuraavat vaiheet

Komissio toteuttaa vuosina 2025–2027 useita toimenpiteitä. Komissio korostaa tiekar-
tassa laajan yhteistyön merkitystä luontohyvitysmarkkinoiden kehittämisessä. Yhteis-
työtä varten komissio perustaa asiantuntijaryhmän, jonka tehtävänä on kehittää tarvittavia
menetelmiä, hallintomalleja, jakaa parhaita käytäntöjä ja esittää toimenpiteitä, joilla
markkinoita voitaisiin vauhdittaa. Asiantuntijaryhmään kutsutaan jäseniksi jäsenvaltioi-
den edustajia, tutkijoita, yrityksiä ja kansalaisyhteiskuntaa. Ryhmän tavoitteena on kehit-
tää menetelmiä, hallintomalleja ja jakaa parhaita käytäntöjä. Lisäksi tehdään arvio luon-
tohyvitysten kysynnästä ja tarjonnasta ja käynnistetään pilottihanke. Näiden ensimmäis-
ten vaiheiden perusteella selviää, tarvitaanko muuta EU-tason sääntelyä ja mitä haasteita
ja mahdollisuuksia tästä aiheutuu keskeisille aloille sekä mitkä ovat luontohyvitysmark-
kinoiden kehittämisen seuraavat vaiheet.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on komission tiedonanto, joka ei ole oikeudellisesti sitova.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Esittely EU23 ympäristöjaoston kokouksessa (laaja kokoonpano) 4.9. 2025.

Ympäristö- (EU 23), maatalous- ja elintarvike- (EU18) sekä metsäjaoston (EU14) kirjallinen menettely 8.9-12.9.2025.

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Suomi on edelläkävijä luontohyvitysmarkkinoiden kehittämisessä. Suomessa on jo kansallisesti kehitetty luonnonarvomarkkinoita. Kansallisesti luontohyvityksiä koskevasta toiminnasta säädetään luonnonsuojelulaissa (9/2023). Lain 11 luvussa säädetään vapaaehtoisesta ekologisesta kompensaatiosta, jonka tarkoituksena on hyvittää luonnonarvojen heikentymistä parantamalla vastaavia arvoja muualla. Kompensaatio on viimesijainen keino, jota sovelletaan vasta kun haittoja ei voida välttää tai minimoida. Lainsäädäntö määrittelee kompensaation toteuttamisen periaatteet, kuten luonnontieteelliset kriteerit, viranomaisvarmennuksen, rekisteröinnin ja pysyvyyden. Lainsäädäntöä ollaan edelleen kehittämässä niin, että tuotettuja luonnonarvoja voidaan hyödyntää myös muihin luontotekoihin kuin ekologiseen kompensaatioon. Lähtökohtaisesti komission ehdotus tukee Suomen nykyistä sääntelyä, mutta jatkovalmistelussa on huolehdittava siitä, että mahdollinen EU-tason sertifiointi- ja rekisterijärjestelmä voidaan sovittaa yhteen kansallisen järjestelmän kanssa.

Taloudelliset vaikutukset

Kansantaloudellisesti luontohyvitysten kehittäminen voi avata uusia tulo- ja liiketoimintamahdollisuuksia erityisesti maatalous-, metsä- ja ympäristöpalvelualoilla. voi edistää työllisyyttä maaseudulla ja vahvistaa yritysten kilpailukykyä tarjoamalla uusia

tulonlähteitä ja investointikohteita. Maa- ja metsätalouden osalta luonnonarvokaupan arvioidaan ohjautuvan todennäköisesti heikkotuottoisille ja suojeleun soveltuville aloille, joten kansallisella tasolla vaikutusta ruuantuotantoon sekä metsien talouskäyttöön voidaan pitää vähäisenä.

Tiekartassa esitetään, että alkuvaiheessa markkinoiden käynnistymistä voidaan tukea julkisella rahoituksella ja tarkoituksena on pilottihanke, jota rahoitettaisiin EU:n kilpailukyvyn ja innovatiivisten eurooppalaisten hankkeiden tukemiseen käytettävissä olevilla EU:n varoilla.

Etenemissuunnitelman ja siihen jatkossa liittyvien toimenpide-ehdotusten taloudellisia vaikutuksia arvioidaan ja niihin otetaan tarkemmin kantaa tiedonantoon sisältyvien aloitteiden ja mahdollisten tulevien lainsäädäntöehdotusten käsittelyn yhteydessä.

Tiedonannossa ja sen perusteella mahdollisesti toteutettavassa sääntelyssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin liittyvä kansallinen julkinen rahoitus määräytyy julkisen talouden suunnitelmien ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa niitä koskevin päätöksentekoprosessein.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Hallitus on vuoden 2024 budjettiriihessä linjannut, että hallitus panostaa luonnonarvomarkkinoiden kehittämiseen ja selvittää yritysten luontorahoituksen verokohtelua, jotta ennallistamisasetuksen toimeenpanoon saadaan kanavoitua myös yksityistä rahoitusta.

Asiakirjat

COM (2025) 374 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Suvi Borgström, YM, suvi.borgstrom@gov.fi, puh. 0503254730
 Johanna Vanhatalo, MMM, johanna.vanhatalo@gov.fi, puh. 050 441 0474
 Aino Fant, VNK, aino.fant@gov.fi, puh. 050 4652576
 Kristiina Niikkonen, VNK, kristiina.niikkonen@gov.fi, puh. 0295161156
 Siina Lepola-Lång, TEM, siina.lepola-lang.gov, puh. [0295047337](tel:0295047337)

VAHVA-tunnus

EU/869/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

